

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

lecto Evangelio docuit, in quo nobis quoque ansam suppeditat ad *Notitiam nostri* perdiscendam.

I. Iustus. In modo enim Imperandi dicit: Petite, unde in arbitrio nostro relictum non est, ut facere & omittere idem possimus. Dominus enim, qui hoc mandatum dedit, adeo magnus est, ut possit animam & corpus perdere in gehennam, Matth. 10. v. 28. Idem, ne ignorantiam nostram excusamus, inculcatur, Psal. 50, 15. Esa. 55, 6. Joël, 2, 32. & alibi quoque.

Quicumque itaque Deum propitium habere vult, iustum ejus non contemnat oportet, melior enim est obedientia, quam victimæ. 1. Sam. 15. v. 22. 23.

Hic proba te, mi Christiane! utrum tu quoque preces tuas ad mandatum Servatoris tui, mane & vesperi, imo sine intermissione exantlaveris?

Hoc à multis subinde negligitur. Ipsi Apostoli segniores fuerant, quam par fuit, ideo reprehendit, dicens: Usque modo non petiistis quicquam in nomine meo. Adhuc hodie multi reprehensionem incurunt hanc, qui foci cordes ad preces sunt, easque omittunt: Admonitiones quidem nunquam deficiunt, sed quis credit auditui nostro? Esa. 53. v. 1. Omnes aliæ creaturæ jussa creatoris sui expediunt: terra quotannis panem & vinum profert, quibus cor hominis latificatur & roboratur, Psal. 104. v. 15. Solis egressio à summo cælo & circuitus ejus usque ad extremitatem ejus, Pl. 19. v. 6. 7. Mare manet in ambitu suo, quem non præterit, quia Deus ei arenam terminum posuit, Jer. 5. v. 22. Quinimo ignis, grando, nix, fumus, spiritus procellarum faciunt verbum ejus, Pl. 148. v. 8. sed nos, qui rationales creaturæ sumus, hunc Domini

nostri iustum, Petite, vel, ut Paulus ait: indefinenter orate, 1. Theff. 5. v. 16. adeo leviter æstimamus. Quid hic aliud manebit nos, quam pœna Dei certissima? Es. 1, 20.

Ne itaque despiciamus hunc Domini iustum, nec intermittamus orationem. Tristatur aliquis vestrum, oret. Multum enim valet, d. precatio iusti assidua. Jac. 5. v. 13. 16.

Nunquam sumus sine cruce, sed symbolum nostrum est: Intus pavores, foris pugna, 2. Cor. 7. v. 5. Ideoque nunquam cessamus precari, sed cum Mose *ex utraque parte manus fulciamus*, Exod. 17. v. 12. *hic, cum Dei omnipotentia, illic, cum veritate Dei*, ingeminantes cum Davide: Tibi dixit cor meum, quærite faciem meam, faciem tuam, Domine, requiram. Psalm. 27. v. 8.

Oremus manè surgentes, à manè enim usque ad vesperam immutabitur tempus. Sir. 18. v. 26.

Oremus cubicum euntes, multi, in lecto occisi sunt, ut Holofernes Judith 13. 10.

Oremus accumbentes, ut leguminibus & aquæ nostræ benedicat Deus, sicut Danieli, & sociis ejus, quorum vultus meliores & corpulentiores apparuerunt, præ omnibus pueris, qui vesciebantur cibo regio, Dan. 1. v. 15.

Oremus de mensâ recedentes, eiq; gratias agamus, qui nos adeò affatim cibavit, Sir. 2. v. 3.

Oremus domo egredientes, quia multi, postquam sani exierunt, ægroti vel mortui in ædes relati sunt, hæc enim citata in oculis Dei, Sir. 18. v. 26.

Oremus revertentes domum, ut Dominus laboribus vocationis benedicat, Paulus siquidem plantat, Apollo rigat, Deus verò incrementum dat, 1. Corinth. 3. v. 6.

Inter-

Intercedamus pro Magistratu, 1. Tim. 2. 12.
Intercedamus pro Ministerio verbi,
 Psalm. 68. v. 34. 1. Cor. 15. v. ult.

Intercedamus pro Benefactoribus, Prov. 5.
 v. 16. Rom. 12. v. 13. Ut Deus reddat gra-
 tiam. Sir. 3. v. 34.

*Intercedamus denique pro omnibus homi-
 nibus*, amicis & inimicis. At inimicos quod
 attinet, hoc cum discrimine, ut personam
 eorum, non actiones precibus commende-
 mus. Quando enim mundus Evangelium
 persequitur, in eo Christus pro ipso orari
 non vult, Joh. 17. v. 9. ut Deus ipsi conniveat.
 Minime. Sed ut ejus propositum retundat,
 & impediatur, ut Moses contra Core & asse-
 clas ejus. Num. 15. v. 15.

Sic & nos precari debemus, ut Deus ex
 inimicis amicos faciat, aut conatum eorum
 inhibeat, aut citius deleat, quam Evange-
 lium & regnum Christi interire sinat.

Hoc debitum nostrum est, quod juxta
 mandatum Christi observare tenemur.

Hoc sedulo observavit Jacob, Gen. 32. 9.
 seqq. David, Ps. 18. 7. Ps. 55. 18. Rex Josaphat,
 2. Chron. 20. v. 12. Hiskias, 2. Reg. 18. v. 19.

Idem, si ad exemplum horum, observa-
 verimus, non destituemur auxilio Dei. Sir. 2.

II. *Modus*, qui observari debet (v. 13.)

1. *Ratione objecti*, quicquid petieritis pa-
 trem, ait Christus, dabit vobis.

Vocabulum *Patris* duplicem hic sensum
 habet, vel enim accipi potest *Personaliter*,
 pro prima divinitatis persona, quæ Pater
 vocatur, quia ex essentia sua filium sibi co-
 æternum genuit, Psalm. 2. v. 7. Deinde *Ef-
 fentialiter*, de omnibus tribus Deitatis per-
 sonis, propter affectum paternum, sicut &
 in Oratione Dominica sumitur, Matth. 6.
 vers. 9.

Perinde igitur est, siye orationem no-

stram ad totam S. S. Trinitatem in genere, si-
 ve ad quamlibet personam in specie diriga-
 mus, sunt enim unius, ejusdemque essentia,
 omnipotentia, honoris & gloria. 1. Joh. 5. 7.

2. *Ratione subiecti*, quod esse debet *fidelis
 Christianus*. Christus enim ad Discipulos
 suos ait: Quodcumque vos petieritis in no-
 mine meo patrem, dabit vobis. Quicumq;
 itaq; rectè ad Deum orare, & de exauditio-
 ne certus esse vult, verus Christianus sit,
 oportet, qui actâ seriâ pœnitentiâ peccata
 fugit, & voluntatem Dei facit, Joh. 9. v. 31.
 qui spiritum precum ab eo impetrat, Zach.
 12. v. 10. & in spiritu & veritate orat, Joh. 4.
 v. 24. Deus enim peccatores non audit, Joh.
 9. v. 31. Sed oratio impii est abominatio cor-
 ram Deo. Prov. 28. v. 9.

3. *Ratione adjuncti*, & mediatoris, in cu-
 jus nomine orandum, qui est Servator no-
 ster Jesus Christus. Amen, Amen dico vo-
 bis, si quid petieritis patrem *in nomine meo*,
 dabit vobis.

Per nomen Christi, hîc non intelligitur
 nomen externum, ut literis & syllabis con-
 stat, sed Christus *Ἰησοῦς Χριστός*, unde in no-
 mine Christi orare est, eum quoad utramq;
 naturam adorare, pro mediatore solo eum
 agnoscere, & in ipsius merito & intercessio-
 ne preces fundare. 1. Tim. 2. v. 5. Hebr. 7.
 v. 25. 1. Joh. 2. v. 1. 2.

*Hic velim te respicias, mi Christiane! &
 probes*

1. *An orationem tuam semper ad Deum
 trinum dixeris?*

Equidem inter nos Lutheranos nemo
 facile reperitur, qui nesciat Deum solū ado-
 randum esse, id enim clarissimè scimus ex
 Deut. 6. v. 5. Matth. 4. v. 10. Interim tamen,
 facile inveniuntur, qui in cruce constituti, si
 ea diutius durat, & auxilium non illicò
 sequi-

sequitur, animum abjiciunt, & cum illo apud Virgillum dicunt:

Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo.

Pontificii Sanctos demortuos loco Dei invocare amant, & sic scdam idololatriam committunt. Cum tamen Deus alteri honorem suum non dare velit, Esa. 42. v. 8.

Oraturi, itaque Deum invocemus, qui operatur salutem in medio terræ. Psal. 74. vers. 12. Deum qui dives est misericordia, Rom. 10. v. 13. Psal. 102. v. 18. Psal. 38. v. 10.

2. *An orationem tuam ex hypocrisi, vel seriâ cordis contritione & devotione fuderis?*

Hoc caput rei est. Spes enim hypocritæ peribit, Job. 8. v. 13. Sicut & preces respuuntur, quæ manu sanguinæ plenâ offeruntur. Esa. 1. v. 15.

Quam absolum foret, si quis precaretur: Sanctificetur nomen tuum, & interea sanctissimum Dei nomen impiâ vitâ profanaret? Quam absurdum si oraret: Adveniat regnum tuum, & ipse interea, regnum Dei gratiosum in corde suo supprimeret, & diabolo, mundo & carni se regendam permitteret? Quam ætæror, si rogaret: Domine fiat voluntas tua, cum interea voluntati Dei repugnaret? Quam inconveniens, si peteret: Panem nostrum quotidianum da nobis hodie, & ipse interea panem proximi per fas & nefas abriperet? Item, si quis diceret: Remitte nobis debita nostra, & malitiosè in peccatis perseveraret? Ne nos inducas in tentationem, & petulanter se in tentationem præcipitaret? Si denique oraret: Libera nos à malo, & malitiosè corporis & animæ malis se immitteret? Hoc non esset precari, sed divino Numini illudere. Hinc Siracides, avertere

à delicto, & ab omni delicto mundare cor, jubet. c. 38. v. 10. & Paulus, levare manus puras vult. 1. Tim. 2. v. 8. Nisi hoc factum fuerit irritæ preces fiunt. Esa. 1. v. 15.

3. *An in nomine Christi, & non alterius Deum comprecatus fueris?*

Quando Judæi in V. T. aliquid à Deo rogatum ibant, nomina Majorum suorum Deo proponebant, quod fecerunt, Moses, Exod. 32. v. 9. seqq. Salomo, 2. Ch. on. 6. v. 14. seqq. aliique.

Sed in N. T. alium habemus Mediatorem, quem Deus ipse commendavit nobis, hic est, homo Jesus Christus, 1. Tim. 2. v. 5. Cum hoc Benjamin possumus coram facie patris cœlestis animosè comparere, Gen. 45. v. 4. Cum hoc pontifice deferuntur suspiria nostrain Sanctuarium, Exod. cap. 28. v. 29. In hoc Altari aureo thymiana precatationis sursum rectâ ad Deum ascendit, Exod. 30. v. 30. In hoc angulari lapide possumus niti, & cum felici successu orare, Exod. 17. v. 12.

In Papatu in nomine Mariæ orare, eaque interpellatrice uti solent: sed impiè. *Oratio enim, quæ non fit per Christum, non modo non potest delere peccatum: sed & ipsa fit peccatum*, ut Augustinus loquitur. Nemo enim inter sanctos ejus integer, Job. 15. v. 15. Sed in Christo, velut in dilecto filio, nos pater gratificavit. Eph. 1. v. 6.

III. *Pondus.* Amen, Amen dico vobis, inquit Servator, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. Est enim pater misericordissimus, cujus viscera conturbata sunt super nos, Jer. 31. vers. 20. Propterea nobis qui gratia ejus excidimus, quando revertimur, occurrit, nos amplectitur, & osculatur, ut exemplum perdit,

Dominica Rogate.

Evangelium Ioh. 16. v. 23. --- 30.

EXORDIUM.

Fecit olim Moyses, jussu Dei, altare, ad adolendum thymiana de lignis Setim, quod posuit contra velum, quod ante arcam pendebat testimonii, coram propitiatorio quo tegebatur testimonium. In eo summus Pontifex Aaron, & filii ejus, mane & vesperitenebantur incensum suave fragrans adolere, Domino, in odorem suavitatis, Exod. 30. 1. seqq.

Quid hoc ipso præfiguratum sit, Johannes in Apocalypsi declarat, ubi de viginti quatuor Senioribus scribit, quod stent coram agno habentes singuli citharas & phialas aureas, plenas odoramentorum, quæ sint orationes Sanctorum, Apoc. 5. v. 8. Confer, Psal. 141. v. 1.

Quam gratum enim in V. T. Deo fuit thymiana Aaronis, quod ex aromatibus, Balsamo & Onycha galbano, & thure lucidissimo confectum erat, Exod. 30. v. 35. Æque grata ne dicam gratior ipsi est presatio piorum Christianorum, quæ provenit e corde fideli. Prope enim est Dominus invocantibus. Psal. 145. v. 18. Et Chrysostomus ait: *Sicut thymiana bene confectum, delectat hominem odorantem: ita oratio justisuaavis est apud Deum*, sicut etiam inde vox jucunditatis illa dicitur, quando cœlestis Sponsus, sponsam suam Ecclesiam, & quamvis fidelem animam ita alloquitur: *Surge, propera, amica mea, formosa mea, & veni. Sonet vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis, & facies tua desiderabilis est,* Cant. 2. v. 10. 14.

Thymiana in V. T. à summo Sacerdote Aaron & filiis ejus adolendum erat, & quidem super altari, ad id destinato. Nos Christiani in Novo Testamento omnes sumus spirituales Sacerdotes, quales Christus nos consecravit. Apoc. 1. vers. 6. Ideoque & hoc privilegio gaudemus, quod ad thronum gratiæ Dei adire, & precibus nostris gratiam invenire valeamus, in auxilium opportunum, Heb. 4. v. 16. Sed in nomine Christi fieri oportet, hic enim altare illud est, quod Deus ad hanc rem destinavit. Heb. 13. v. 9.

De hac re etiam in Evangelio nostro agitur, quando Servator discipulos suos ad assiduas preces, & quidem in nomine suo fundendas exstimulat, cum certa exauditionis promissione.

Nos ad ejus tractationem, sine ulteriori præfamine, accessum faciemus, pro institutione contemplaturi.

I. Αἰθηρολογία, sive *notitiam nostri.*

II. Ἀγιωγραφία, sive *notitiam Christi.*

}. J.

Exegesis.

Sicut orantis est affectus, ita erit exaudientis effectus, ait S. Augustinus, quod S. Evangelista Johannes ita explicat: *Hæc est fiducia, quam habemus ad Deum: quia quodcumque petierimus, secundum voluntatem ejus, audit nos.* 1. Joh. 5. v. 14.

Quomodo vero secundum voluntatem Dei orare debeamus, Christus nos in præ-

lc-